

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL L. Z. IR „SWEDBANK“, AB, GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. birželio 22 d. Nr. 242-235

Vilnius

Lietuvos bankas gavo L. Z. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir „Swedbank“, AB, (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2002 m. gegužės 9 d. pareiškėjas ir bankas sudarė fizinio asmens banko sąskaitos sutartį, sąskaitos Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Sąskaita), kurioje nurodyta: „su fizinio asmens banko sąskaitos sutarties sąlygomis ir banko klientų aptarnavimo bei paslaugų teikimo bendrosiomis sąlygomis susipažinau ir įsipareigoju jų laikytis“, ir kurią yra pasirašęs pareiškėjas, (toliau – Banko sąskaitos sutartis).

2014 m. balandžio 18 d. pareiškėjas ir bankas sudarė elektroninių paslaugų teikimo sutartį, kurioje nurodyta: „elektroninių paslaugų teikimo sutarties sąlygas, banko klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrąsias sąlygas ir galiojančius banko paslaugų ir operacijų įkainius gavau (esu gavęs) ir su jais susipažinau (esu susipažinęs)“, ir kurią pareiškėjas yra pasirašęs (toliau – Elektroninių paslaugų teikimo sutartis).

2014 m. balandžio 24 d. pareiškėjas ir bankas sudarė debeto mokėjimo kortelės sutartį, kortelės rūšis *Debit MasterCard*, kortelės Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Mokėjimo kortelė), kurioje nurodyta: „aš, naudotojas, patvirtinu, kad: (1) debeto mokėjimo kortelės sutarties sąlygas gavau ir su jomis sutinku. Su banko klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrosiomis sąlygomis, banko mokėjimo paslaugų teikimo sąlygomis, paslaugų ir operacijų įkainiais esu susipažinęs ir žinau, jog galiojančias minėtų dokumentų redakcijas galiu rasti banko tinklapyje internete“, ir kurią pareiškėjas yra pasirašęs, (toliau – Mokėjimo kortelės sutartis).

Nuo 2015 m. lapkričio 2 d. galioja pareiškėjo e. sąskaitos automatinio mokėjimo sutartis, kurios pagrindu pagal UAB „Init“ pateiktas e. sąskaitas vykdomas mokėjimas iš pareiškėjo Sąskaitos (toliau – E. sąskaitos mokėjimo sutartis).

2016 m. vasario 24 d. per Piniginių lėšų apribojimų informacinę sistemą (PLAIS) bankas gavo antstolio Nikolajaus Alenino pateiktą PLAIS apribojimo nurodymą Nr. (*duomenys neskelbtini*), pagal kurį pareiškėjo Sąskaitai 2014 m. vasario 28 d. vykdomojo dokumento Nr. (*duomenys neskelbtini*) pagrindu taikomi disponavimo apribojimai. PLAIS bankui nurodyta apriboti pareiškėjo teisę disponuoti lėšomis Sąskaitoje už 329,92 Eur sumą ir pateikti duomenys apie 102 Eur lėšų sumą, kuria pareiškėjas gali laisvai disponuoti nenustatant jokių papildomų apribojimų dėl leistinos mėnesinės sumos panaudojimo sąlygų. 2016 m. vasario 24 d. bankas taip pat gavo Valstybės įmonės registrų centro PLAIS apribojimo nurodymą Nr. (*duomenys neskelbtini*), kuriuo pareiškėjui apribota teisė disponuoti Sąskaitoje esančia 1,89 Eur suma, detalizuojant, kad tai yra kredito įstaigos ir (arba) PLAIS mokestis (*duomenys neskelbtini*).

2016 m. kovo 4 d. pareiškėjas, apsipirkęs parduotuvėje, iš Sąskaitoje esančio leistinos mėnesinės sumos 0,35 Eur likučio norėjo sumokėti Mokėjimo kortele, tačiau mokėjimo paslauga nebuvo suteikta. Pareiškėjas dėl to kreipėsi į banką, kuris paaiškino, kad pareiškėjo Sąskaitai yra

taikomi disponavimo apribojimai. 2016 m. kovo 5 ir 9 d. skundais pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti tarp pareiškėjo ir banko kilusį ginčą dėl pareiškėjo teisės disponuoti Sąskaitoje esančia 0,35 Eur suma naudojantis Mokėjimo kortele apribojimo. 2016 m. kovo 15 d. Lietuvos banko Priežiūros tarnybos Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento direktoriaus sprendimu Nr. 242-84, vadovaujantis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 23³ straipsnio 1 dalies 8 punktu, pareiškėjo ir banko ginčą nagrinėti atsisakyta.

2016 m. kovo 23–29 d. pareiškėjas kreipėsi į banką interneto banko žinutėmis, 2016 m. kovo 23 d. – el. paštu, reikšdamas pretenzijas, kad pareiškėjui apribota teisė atsiskaityti Mokėjimo kortele ir kad nėra apmokėta UAB „Init“ pateikta e. sąskaita. 2016 m. kovo 29 d. raštu bankas pareiškėjui paaiškino, kad leistina mėnesinė suma (102 Eur) pareiškėjas gali naudotis tik grynaisiais pinigais, o juos išsiimti gali atvykęs į bet kurį artimiausią banko klientų aptarnavimo centrą su asmens dokumentu arba bankui priklausančiuose bankomatuose. Bankas taip pat paaiškino, kad kai Sąskaitai yra taikomi disponavimo apribojimai, mokėjimo pavedimai, atsiskaitymai Mokėjimo kortele ir prie Sąskaitos sudarytos e. sąskaitų sutartys nevykdomos automatiškai.

Nesutikdamas su banko pateiktu atsakymu 2016 m. kovo 23 ir 31 d. skundais pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti tarp pareiškėjo ir banko kilusį ginčą dėl pareiškėjo teisės iš Sąskaitoje esančios 102 Eur leistinos mėnesinės sumos atsiskaityti Mokėjimo kortele, atlikti mokėjimus naudojantis interneto banko ir automatinio e. sąskaitos apmokėjimo paslaugomis apribojimo. Pareiškėjas nurodė, kad bankas riboja jo teisę atlikti mokėjimus iš leistinos mėnesinės sumos tais atvejais, kai Sąskaitoje yra pakankamai lėšų mokėjimui atlikti. Šių skundų pagrindu 2016 m. balandžio 7 d. rezoliucija Lietuvos banke buvo pradėtas vartojimo ginčo nagrinėjimas ne teismo tvarka.

Atsiliepime į pareiškėjo skundus bankas nurodė, kad su reikalavimais nesutinka, ir prašo pareiškėjo skundų netenkinti. Bankas pažymėjo, kad per PLAIS sistemą yra gauti nurodymai dėl Sąskaitai taikomų disponavimo lėšomis apribojimų. Pareiškėjas leistiną mėnesinę sumą (102 Eur) gali pasiimti grynaisiais pinigais banko klientų aptarnavimo padaliniuose, kuriuose leidžiamos grynujų pinigų operacijos, jų darbo metu ir banko bankomatuose bet kuriuo paros metu. Pasak banko, leisdamas pareiškėjui leistina mėnesinė suma naudotis kitais būdais, bankas neturi techninių galimybių užtikrinti, kad visais atvejais ši suma nebus viršyta. Bankas pažymėjo, kad naudojantis Mokėjimo kortele bankui priklausančiuose bankomatuose pareiškėjas gali nemokamai pasiimti visą 102 Eur sumą, o išmokant grynuosius pinigus banko klientų aptarnavimo padaliniuose būtų taikomas 0,8 proc. mokestis, skaičiuojamas nuo išmokamos sumos (minimalus mokestis 2,32 Eur). Bankas pabrėžė, kad įstatymai nenumato pareigos mokėjimo paslaugų teikėjui leisti be apribojimų mokėjimo paslaugų vartotojui naudotis visomis mokėjimo paslaugomis, neviršijant leistinos mėnesinės sumos, ir atkreipė dėmesį į tai, kad Sąskaitai yra taikomi apribojimai, kurie savaime yra teisių suvaržymas, keliantis nepatogumų. Bankas nurodė, kad tokie apribojimai yra pareiškėjo neįvykdytų skolinių įsipareigojimų pasekmė, todėl jis negali pagrįstai tikėtis, kad taikomi apribojimai neturės jokios įtakos jo, kaip mokėjimo paslaugų vartotojo, teisėms.

2016 m. balandžio 22 d., 2016 m. gegužės 9 d., 2016 m. birželio 3 d. Lietuvos bankas gavo pareiškėjo skundus, o 2016 m. birželio 6–8 d. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos Asmenų aptarnavimo skyriaus, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos pagal kompetenciją persiūstus pareiškėjo skundus. Papildomai pateiktuose skunduose pareiškėjas dar kartą nurodė, kad bankas riboja jo teisę atsiskaityti Mokėjimo kortele, atlikti mokėjimo nurodymus naudojantis interneto banku ir automatinio e. sąskaitų apmokėjimo paslaugomis, pateikė dokumentų išrašus, patvirtinančius, kad Sąskaitoje esant pakankamam leistinos mėnesinės sumos likučiui pareiškėjas negali atlikti mokėjimų. Pareiškėjas pažymėjo, kad į Sąskaitą kas mėnesį gauna 102 Eur socialinę pašalpą, kuriai pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 739 straipsnio 1 dalies 6 punktą draudžiama taikyti areštą. Pareiškėjas, argumentuodamas, kad Sąskaita „nėra apribota susimokėti ir nurašyti lėšas kitiems subjektams“, nurodė, kad bankas nuskaito 0,58 Eur Mokėjimo kortelės mėnesinį aptarnavimo mokestį, tačiau reikalavimo dėl šio nuskaitomo mokesčio nereiškė. Pareiškėjas reikalavo, kad bankas jam sumokėtų 5 proc. palūkanas nuo pirmo 2016 m. kovo 16 d. nurodymo pervesti UAB

„Init“ 5,50 Eur sumą nevykdymo, nors Sąskaitoje buvo pakankamai lėšų (neviršijant leistinos mėnesinės sumos). Atsižvelgiant į tai, kad minėtuose skunduose pareiškėjas kėlė reikalavimus, dėl kurių pagrįstumo yra sprendžiama nagrinėjant tarp pareiškėjo ir banko kilusį ginčą, pareiškėjo skundai buvo pridėti prie ginčo medžiagos.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Išnagrinėjus pateiktus dokumentus ir šalių paaiškinimus darytina išvada, kad šalys iš esmės nesutaria, ar esant apribojimams disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis ir nustatytai 102 Eur leistinai mėnesinei sumai, nurodant specialių jos naudojimo sąlygų, bankas pagrįstai riboja pareiškėjo teisę atlikti mokėjimus naudojantis Mokėjimo kortele, interneto banku ir e. sąskaitos paslaugomis.

Dėl taikytino teisinio reglamentavimo

Mokėjimo paslaugų teikimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) normos. Pagal CK 6.913 straipsnio 1 dalį, banko sąskaitos sutartimi bankas įsipareigoja priimti ir įskaityti pinigus į kliento (sąskaitos savininko) atidarytą sąskaitą, vykdyti kliento nurodymus dėl tam tikrų sumų pervedimo ir išmokėjimo iš sąskaitos bei atlikti kitokias banko atliekamas operacijas, o klientas įsipareigoja apmokėti bankui už suteiktas paslaugas ir operacijas. Bankas neturi teisės nustatyti ir kontroliuoti kliento pinigų naudojimo ar nustatyti kitokius įstatymo ar banko sąskaitos sutarties nenumatytus kliento teisės disponuoti sąskaitoje esančiomis lėšomis savo nuožiūra apribojimus (CK 6.913 straipsnio 3 dalis). Vadovaujantis CK 6.916 straipsniu, bankas privalo klientui atlikti operacijas, kurias atitinkamos rūšies sąskaitoms nustato įstatymas, kiti bankų veiklos teisės aktai bei bankininkystės papročiai, jeigu banko sąskaitos sutartis nenumato ko kita. Draudžiama apriboti kliento galimybę disponuoti sąskaitoje esančiomis lėšomis, išskyrus atvejus, kai sąskaitoje esančios lėšos areštuojamos arba banko atliekamos operacijos sustabdomos įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka (CK 6.926 straipsnis). CK 6.932 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad mokėtojo pavedimą bankas vykdo, jeigu mokėtojo sąskaitoje yra pinigų, jeigu ko kita nenustato banko ir mokėtojo sudaryta sutartis.

Išanalizavus minėtą reglamentavimą darytina išvada, kad pareiškėjui ir bankui sudarius Banko sąskaitos sutartį, bankas įsipareigojo vykdyti pareiškėjo nurodymus dėl tam tikrų sumų pervedimo ir išmokėjimo iš Sąskaitos. Kita vertus, atkreiptinas dėmesys į tai, kad įstatymų leidėjas banko sąskaitos teisinius santykius iš esmės reglamentuoja dispozityviosiomis teisės normomis, suteikdamas šalims teisę dėl daugumos klausimų sulgyti banko sąskaitos sutartyje. Pažymėtina, kad pagal bendrąsias taisykles bankas savo nuožiūra negali apriboti pareiškėjo teisės disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis ir, jeigu Sąskaitoje yra pakankamai lėšų, bankas turi vykdyti pareiškėjo pavedimus. Tačiau minėtų bendrųjų taisyklių išimtys, t. y. atvejai, kai gali būti ribojamos pareiškėjo teisės disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis ir bankas gali nevykdyti pareiškėjo nurodymų atlikti mokėjimus ar tam tikras įprastai banko atliekamas operacijas, gali būti nustatytos Banko sąskaitos sutartyje (CK 6.913 straipsnio 3 dalis, 6.916 straipsnis, 6.926 straipsnis, 6.932 straipsnio 3 dalis).

Todėl nagrinėdamas tarp šalių kilusį ginčą Lietuvos bankas vertina, ar Banko sąskaitos sutartyje ir kitose su ja susijusiose (Elektroninių paslaugų teikimo, Mokėjimo kortelės ir E. sąskaitos mokėjimo) sutartyse yra numatyta banko teisė nevykdyti pareiškėjo nurodymų atlikti mokėjimus ir ar ginčo atveju pareiškėjui taikomi apribojimai atsiskaityti naudojantis Mokėjimo kortele, interneto banku ir e. sąskaitos paslaugomis atitinka sutartyse nustatytas sąlygas.

Dėl Banko sąskaitos sutarties

Ginčo atveju nustatyta, kad Sąskaitai yra taikomi disponavimo apribojimai ir pagal PLAIS apribojimo nurodymus Nr. (*duomenys neskelbtini*) ir (*duomenys neskelbtini*) yra areštuotos pareiškėjo 329,92 Eur ir 1,89 Eur lėšos. Taip pat nustatyta, kad pateikdamas PLAIS apribojimo nurodymą Nr. (*duomenys neskelbtini*) antstolis Nikolajus Aleninas yra nustatęs 102 Eur leistiną mėnesinę sumą, nurodydamas, kad ji gali būti naudojama laisvai (t. y. nėra nustatyta specialių leistinos mėnesinės sumos panaudojimo sąlygų). Šios aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjo teisė naudotis Sąskaitoje esančiomis lėšomis yra apribota dėl Sąskaitai taikomo arešto. Be to, svarbu pažymėti, kad ir leistinos mėnesinės sumos nustatymas reiškia tam tikrus disponavimo Sąskaitoje esančiomis lėšomis apribojimus, nes pareiškėjas gali laisvai disponuoti tik dalimi Sąskaitoje esančių lėšų, neviršydamas nustatytos sumos. Kaip matyti iš banko pateiktų PLAIS apribojimo nurodymų išrašų, antstolis nėra nurodęs, koku būdu pareiškėjas turi teisę (privalo turėti galimybę) disponuoti leistina 102 Eur mėnesine suma. Nesant antstolio nustatytų ribojimų (privalomų nurodymų), dėl banko pareigos vykdyti pareiškėjo pavedimus atlikti mokėjimus disponuojant 102 Eur leistina mėnesine suma spręstina atsižvelgiant į CK ir Banko sąskaitos sutarties nuostatas.

Kaip minėta, pagal bendrąsias CK banko sąskaitos sutarties teisinius santykius reglamentuojančias nuostatas įprastai bankas privalo vykdyti pareiškėjo nurodymus atlikti tam tikras operacijas arba mokėjimus, išskyrus Banko sąskaitos sutartyje nustatytas išimtis. Nustatomojoje sprendimo dalyje minėta, kad Banko sąskaitos sutartyje, kurią pareiškėjas yra pasirašęs, nurodyta, kad „su fizinio asmens banko sąskaitos sutarties sąlygomis ir banko klientų aptarnavimo bei paslaugų teikimo bendrosiomis sąlygomis susipažinau ir įsipareigoju jų laikytis.“ Fizinio asmens banko sąskaitos sutarties sąlygų (toliau – Banko sąskaitos sutarties sąlygos) 4 punkte yra detalizuota nurodymų vykdymo tvarka. Minėtų sąlygų 4.6 papunktyje nurodyta: „Bankas nepriima ir nevykdo Kliento [pareiškėjo] nurodymų atlikti operacijas Sąskaitoje, jeigu Sąskaitoje esančios lėšos yra areštuotos ar kitaip yra apribota Kliento [pareiškėjo] teisė disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis, taip pat kai Banko atliekamos operacijos sustabdomos įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka.“ Banko sąskaitos sutarties sąlygų 7.1 papunktyje nurodyta, kad pareiškėjas turi teisę Banko sąskaitos sutartyje numatyta tvarka ir sąlygomis vykdyti operacijas Sąskaitoje ir naudotis kitomis banko teikiamomis paslaugomis.

Išanalizavęs minėtas aplinkybes Lietuvos bankas mano, kad pareiškėjas, sudarydamas Banko sąskaitos sutartį, yra patvirtinęs, kad yra susipažinęs su Banko sąskaitos sutarties sąlygomis ir įsipareigoja jų laikytis. Atsižvelgiant į Banko sąskaitos sutarties sąlygų nuostatas, sudaręs Banko sąskaitos sutartį pareiškėjas įgijo pagrįstus lūkesčius Banko sąskaitos „sutartyje nustatyta tvarka ir sąlygomis“ vykdyti operacijas Sąskaitoje. Taigi, pareiškėjui turi būti suprantama, kad jo teisė vykdyti operacijas Sąskaitoje nėra absoliuti ir yra ribojama Banko sąskaitos sutartyje nustatytos tvarkos ir sąlygų. Kadangi pareiškėjas, pasirašydamas Banko sąskaitos sutartį, yra patvirtinęs susipažinimo su Banko sąskaitos sutarties sąlygomis faktą, jam taip pat turi būti žinoma, kad apribojus pareiškėjo teisę disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis pareiškėjo nurodymų atlikti operacijas Sąskaitoje bankas gali nepriimti ir nevykdyti (Banko sąskaitos sutarties sąlygų 4.6 papunktis). Vadovaujantis CK 6.189 straipsnio 1 dalimi, teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Todėl, Lietuvos banko vertinimu, nustatytų aplinkybių kontekste pareiškėjas negali turėti pagrįstų lūkesčių, kad apribojus jo teisę disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis bankas be jokių ribojimų vykdys visus pareiškėjo nurodymus atlikti jo pageidaujamas operacijas Sąskaitoje.

Pagal Taisyklių 45 punktą, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi principo. Šis principas lemia tai, kad įrodinėjimo pareiga ir pagrindinis vaidmuo įrodinėjant tenka įrodinėjamų aplinkybių nustatymu suinteresuotoms šalims. Bankas, siekdamas įrodyti, kad pagrįstai riboja pareiškėjo teises ir pagrįstai atsisako vykdyti tam tikrus pareiškėjo nurodymus dėl lėšų iš Sąskaitos pervedimo, Lietuvos bankui pateikė Banko sąskaitos sutarties ir Banko sąskaitos sutarties sąlygų kopijas. Banko sąskaitos sutarties sąlygos patvirtina, kad,

areštavus Sąskaitoje esančias lėšas arba kitaip apribojus disponavimą jomis, bankas turi teisę nevykdyti pareiškėjo nurodymų atlikti mokėjimo pavedimus. Tokia sąlyga, Lietuvos banko vertinimu, neprieštarauja CK banko sąskaitą reglamentuojančioms nuostatomis (CK 6.913 straipsnio 3 dalis, 6.916 straipsnis, 6.926 straipsnis, 6.932 straipsnio 3 dalis) ir šalims turi įstatymo galią (CK 6.189 straipsnio 1 dalis).

Dėl Elektroninių paslaugų teikimo sutarties

Pareiškėjas nurodo, kad bankas nepagrįstai riboja jo teisę atlikti mokėjimus naudojantis interneto banko paslaugomis iš Sąskaitoje esančios leistinos mėnesinės sumos (102 Eur). Nustatomojoje sprendimo dalyje minėta, kad pasirašydamas Elektroninių paslaugų teikimo sutartį pareiškėjas, be kita ko, patvirtino, kad yra susipažinęs su Elektroninių paslaugų teikimo sutarties sąlygomis.

Elektroninių paslaugų teikimo sutarties sąlygų 2.1 papunktyje nurodyta, kad Elektroninių paslaugų teikimo sutartis reglamentuoja pareiškėjo ir banko santykius, atsirandančius pareiškėjui atliekant operacijas elektroniniais kanalais. Operacijų atlikimo tvarka yra reglamentuojama Elektroninių paslaugų teikimo sutarties sąlygų 4 punkte. Pažymėtina, kad šiose sąlygose nėra *expressis verbis* (tiesiogiai) reglamentuojamos operacijų vykdymo sąlygos tuo atveju, kai Sąskaitai yra taikomas areštas ar kitaip ribojama pareiškėjo teisė disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis. Tačiau minėtų sąlygų 4.5 papunktyje nustatyta, kad: „Bankas Elektroniniais kanalais pateiktus nurodymus atlikti Operaciją vykdo tarp Banko ir Kliento [pareiškėjo] sudarytoje banko sąskaitos ar kitoje atitinkamoje sutartyje numatytais sąlygomis ir terminais ...“, o 4.6 papunktyje nurodyta: „Bankas nevykdo Kliento [pareiškėjo] pateiktų nurodymų atlikti Operacijas Sąskaitoje, jeigu Kliento [pareiškėjo] Elektroniniais kanalais pateikiami nurodymai atlikti Operacijas Sąskaitoje neatitinka Sutarties sąlygų ir/arba Banko reikalavimų, taip pat kitais įstatymo ar tarp Banko ir Kliento [pareiškėjo] sudarytoje banko sąskaitos sutartyje numatytais atvejais, kai Bankas turi teisę arba privalo nevykdyti nurodymų nurašyti lėšas iš Kliento [pareiškėjo] sąskaitos.“

Elektroninių paslaugų teikimo sutarties sąlygų analizė suponuoja išvadą, kad areštavus pareiškėjo Sąskaitoje esančias lėšas ar nustačius kitokius ribojimus jomis disponuoti bankas, spręsdamas dėl savo prievolės vykdyti pareiškėjo elektroniniu kanalu pateiktą nurodymą atlikti operaciją Sąskaitoje, privalo vadovautis Banko sąskaitos sutarties nuostatomis. Kaip jau minėta, Banko sąskaitos sutartyje numatyta banko teisė ginčo atveju nevykdyti pareiškėjo nurodymų. Pareiškėjui nepaneigus, kad sudarant Elektroninių paslaugų teikimo sutartį jis patvirtino susipažinimo su Elektroninių paslaugų teikimo sutarties sąlygomis faktą ir nesant pagrindo išvadai, kad pareiškėjo skundžiami banko veiksmai prieštarautų šioms sąlygoms, Lietuvos bankas neturi pagrindo banko veiksmus (neveikimą) atsisakant vykdyti pareiškėjo interneto banke pateikiamus nurodymus atlikti mokėjimus iš Sąskaitoje esančios leistinos mėnesinės sumos pripažinti neteisėtais ar nepagrįstais.

Dėl Mokėjimo kortelės sutarties

Nustatomoje sprendimo dalyje minėta, kad pareiškėjas su banku yra sudaręs Mokėjimo kortelės sutartį, kuri reglamentuoja pareiškėjo ir banko santykius, atsirandančius pareiškėjui Mokėjimo kortele atliekant operacijas Sąskaitoje. Pasirašydamas Mokėjimo kortelės sutartį pareiškėjas yra patvirtinęs, kad gavo Debeto mokėjimo kortelės sutarties sąlygas (toliau – Mokėjimo kortelės sutarties sąlygos) ir su jomis sutinka. Mokėjimo kortelės sutarties sąlygų 4 punkte yra reglamentuota operacijų atlikimo Mokėjimo kortele tvarka, o 4.10 papunktyje nurodyta: „Bankas turi teisę nevykdyti Naudotojo [pareiškėjo] Kortele pateiktų nurodymų atlikti Operacijas Sąskaitoje, jeigu Sąskaitoje esančios lėšos yra areštuotos ar kitaip yra apribota teisė disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis, taip pat jei Sąskaitoje nėra pakankamai lėšų nurodymui įvykdyti“.

Aplinkybė, kad pareiškėjui yra nustatyta 102 Eur leistina mėnesinė suma, nepaneigia fakto, kad pareiškėjo Sąskaitai yra taikomas areštas ir pareiškėjo teisė disponuoti Sąskaitoje esančiomis

lėšomis yra ribojama. Todėl vadovaudamasis Mokėjimo kortelės sąskaitos sutarties 4.10 papunkčiu ginčo atveju bankas turi teisę nevykdyti pareiškėjo Mokėjimo kortele pateiktų nurodymų atlikti operacijas Sąskaitoje.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip bankas yra informavęs pareiškėją, pareiškėjas Mokėjimo kortele gali pasinaudoti išimdamas grynuosius pinigus bet kuriame banko bankomate. Tai reiškia, kad bankas sutinka vykdyti pareiškėjo nurodymus atlikti operacijas Sąskaitoje, kai nurodymai pateikiami naudojantis Mokėjimo kortele ir banko bankomatais, neviršijant pareiškėjui nustatytos leistinos mėnesinės sumos. Kita vertus, tai nepaneigia Mokėjimo kortelės sąskaitos sutarties sąlygų 4.10 papunktyje nustatytos banko teisės. Atsižvelgdamas į tai, kad ginčo atveju nustatyta, kad pareiškėjo Sąskaitai yra taikomas areštas ir pareiškėjo teisė disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis apribota konkrečia lėšų suma, Lietuvos bankas mano, kad banko veiksmai (neveikimas), atsisakant vykdyti pareiškėjo Mokėjimo kortele pateiktus nurodymus (išskyrus atvejus, kai Mokėjimo kortele naudojantis banko bankomatu pateikiamas nurodymas išmokėti grynuosius pinigus, neviršijant leistinos mėnesinės sumos), neprieštaruoja sutarties sąlygoms ir nėra pagrindo juos pripažinti neteisėtais.

Dėl E. sąskaitos mokėjimo sutarties

Skunduose Lietuvos bankui pareiškėjas nurodo, kad bankas nepagrįstai nutraukė E. sąskaitos mokėjimo sutartį ir nepagrįstai neatliko mokėjimo pagal UAB „Init“ pateiktą e. sąskaitą po to, kai dėl Sąskaitos buvo pateikti PLAIS apribojimo nurodymai. Atsakydamas į šiuos argumentus bankas pažymi, kad pareiškėjo nurodoma E. sąskaitos mokėjimo sutartis nėra nutraukta, tačiau areštavus pareiškėjo Sąskaitą jokie automatiniai mokėjimai nėra daromi.

Kaip nustatyta iš pareiškėjo pateiktų duomenų, pareiškėjo sudaryta E. sąskaitos mokėjimo sutartis galioja nuo 2015 m. lapkričio 2 d. Neatskiriamai šios sutarties dalimi laikomos E. sąskaitos automatinio mokėjimo paslaugos teikimo sąlygos. E. sąskaitos automatinio mokėjimo paslaugos teikimo sąlygų 2.2 papunktyje nustatyta, kad „Mokėtojo [pareiškėjo] ir Banko santykius, atsirandančius Bankui nurašant lėšas iš Sąskaitos ir pervedant į E. sąskaitų siuntėjo nurodytą sąskaitą, šalių tarpusavio ginčų nagrinėjimą, banko atsakomybę, Paslaugas bei Sutarties sąlygų keitimą ir kitus šiose Paslaugos bei Sutarties sąlygose neaptartus klausimus taip pat reglamentuoja tarp Mokėtojo [pareiškėjo] ir Banko sudaryta Sąskaitos sutartis, Banko mokėjimo paslaugų teikimo sąlygos, Banko klientų aptarnavimo ir paslaugų teikimo bendrosios sąlygos bei Lietuvos Respublikos teisės aktai.“ Pažymėtina, kad minėtose sąlygose nėra tiesiogiai reglamentuota, kaip vykdomi mokėjimai tuo atveju, kai yra areštuota pareiškėjo Sąskaita ar apribota pareiškėjo teisė disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis. Todėl sprendžiant, ar banko veiksmai (neveikimas) atsisakant vykdyti mokėjimą pagal UAB „Init“ pateiktą e. sąskaitą pagrįsti, taikytinos Banko sąskaitos sutarties sąlygos.

Kaip jau konstatuota, Banko sąskaitos sutartyje yra numatyta banko teisė nevykdyti pareiškėjo mokėjimo nurodymų, kai Sąskaitoje esančios lėšos yra areštuotos ar kitaip apribotas disponavimas jomis. Pažymėtina, kad antstoliui pateikus PLAIS apribojimo nurodymą pareiškėjui yra nustatyta konkreti leistina mėnesinė suma – 102 Eur. Kaip jau minėta, tai reiškia, kad pareiškėjo Sąskaitai yra taikomi apribojimai ir pareiškėjo teisė disponuoti Sąskaitoje esančiomis lėšomis taip pat yra ribota. Todėl Lietuvos bankas mano, kad nėra pagrindo banko veiksmus (neveikimą), gavus PLAIS apribojimo nurodymus ir neatlikus UAB „Init“ pateiktos e. sąskaitos automatinio apmokėjimo, vertinti kaip pažeidžiančius Banko sąskaitos sutarties ir E. sąskaitos mokėjimo sutarties sąlygas.

Dėl kitų pareiškėjo reikalavimų

Pareiškėjas reikalauja, kad bankas sumokėtų jam 5 proc. palūkanas nuo pirmo 2016 m. kovo 16 d. nurodymo pervesti UAB „Init“ 5,50 Eur sumą nevykdymo, nors Sąskaitoje buvo pakankamai lėšų (neviršijant leistinos mėnesinės sumos). Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos bankas ginčo atveju neturi pagrindo banko veiksmus (neveikimą) pripažinti neteisėtais, nėra pagrindo tenkinti pareiškėjo reikalavimą dėl palūkanų sumokėjimo.

Pareiškėjas nurodo, kad, bankui leidžiant leistina mėnesine 102 Eur suma naudotis tik grynaisiais pinigais, pareiškėjas dėl to patiria nepatogumų ir suvaržymų. Pažymėtina, kad, kaip yra nurodęs bankas, naudojantis Mokėjimo kortele banko bankomatuose pareiškėjas visą leistiną mėnesinę sumą grynaisiais pinigais gali išsiimti nemokamai. Tiek iš banko, tiek iš paties pareiškėjo pateiktų Sąskaitos išrašų matyti, kad pareiškėjas ne kartą sėkmingai pasinaudojo šia paslauga. Sutiktina su banko pasakymu, kad Sąskaitos areštas riboja pareiškėjo teises, todėl pareiškėjas negali tikėtis, kad, jam taikant priverstinio išieškojimo veiksmus, jis nepatirs jokių suvaržymų, susijusių su naudojimosi mokėjimo paslaugomis. Minėta, kad apie galimus banko taikomus ribojimus pareiškėjas buvo informuotas, tai patvirtina šiame sprendime nurodytų sutarčių sąlygos. Ginčo atveju nenustatyta, kad bankas paneigtų pareiškėjo teisę disponuoti leistina mėnesine suma. Atsižvelgiant į tarp pareiškėjo ir banko sudarytų sutarčių sąlygas, pareiškėjo Sąskaitą areštavus arba disponavimui Sąskaitoje esančiomis lėšomis pritaikius kitokius ribojimus, bankas neturi prievolės teikti pareiškėjui visas įmanomas mokėjimo paslaugas. Kaip minėta, įvertinęs šalių pateiktus dokumentus ir duomenis, Lietuvos bankas neturi pagrindo išvadai, kad nagrinėtu atveju banko taikomi ribojimai prieštarautų mokėjimo paslaugų teikimą reglamentuojantiems teisės aktams ir tarp šalių sudarytų sutarčių nuostatoms.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo L. Z. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Vilius Šapoka